

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Tompai Mihály-utca 10. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás. Telefon-szám: 52. Telefon-szám: 52.</p>	<p>Felelős szerkesztő: KOMÁROMY ISTVÁN. Kiadó lapfőigazgató: ID. RÁBELY MIKLÓS.</p>	<p>Az előfizetés díja: Egész évre . . . . . 10 korona. Félévre . . . . . 5 korona. Egyes szám ára: 20 fillér. A hirdetés díja: Egy háromhasábos petitsor térfogata . . . . . 20 fillér. Nyilttér sora . . . . . 50 fillér.</p>
--	---	--

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek.

A kiadóhivatal hirdetés és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

Világháború.

A világháború gyorsan rohanó folyásában némi szünet állott be, ami érthető is, ha az enyhe időjárásra és arra a rengeteg esőre, hóra gondolunk, ami a múlt hetekben leesve vagy elolvadva, fenéig fölázta a talajt és még a lengyelországi folyamok és folyók sincsenek befagyva, úgy, hogy nagyon nagy nehézségekkel jár a küzdelem és az ellenség üldözése.

A német seregek igazán bravurosán megállják helyeiket és még a feneketlen sárban is tesznek egy-két kilométer haladást, mialatt az ellenséget megerősített hadállásaiból kell minduntalan kiverniök.

Pár nappal ezelőtt hatalmas munkát végeztek. Az egyik folyó vizén túl állott az ellenség s ők el akarták foglalni annak állásait. Dörögtek az ágyuk, hullottak a srappellek, gránátok és bombák s azután a német csapatok rohamra indultak. Otször nem sikerült a roham, de estefelé hatodszor megismételték a rohamot, mellig érő hideg vízben, puskát és patrontáskát fejük fölé tartva, rohantak az oroszok ellen és kiverék őket állásaikból, hiába volt köztük a Bzura vagy a Rawka folyó vize.

Ilyen hatalmasan harcznak vitéz szövetségeseink, néha tizszer tizenkétszer is megismételve a rohamot, úgy, hogy az ellenség dühösen és bánulva adja föl hadállásait.

Azért vannak pedig ezek a rettentő erejtű, szívós, elszánt rohamok, mert a németek ezt a Varsó megvívásáért folyó harcot elnevezték „Kaiserschlacht“-nak és föltették magukban, hogy ezt császárhoz illő módon fogják végigharcolni.

Ezalatt azonban nem pihennek a mi seregeink sem. Most jönnek hírek róla, hogy az egyesült német-osztrák-magyar hadak hatalmasan nyomulnak elő Kieleze felé és ez az Ivangorod irányába tartó előnyomulás igen nagy nyomást gyakorolhat a galicziai orosz seregre is.

Galiciában kezd a helyzet ismét változni. Az oroszok kezdik beismerni, hogy Krakó elleni és a Kárpátok elleni támadásaik sikertelenek. Gorlicze mellett megállították az orosz támadást és a Kárpátok szorosait ismét a mi csapataink tartják megszállva, csak Mármarosban vannak nem nagyszámu orosz csapatok.

Bukovinában az igaz, hogy némi előnyomulást tettek újabban az oroszok, de a Kárpátok bukovinai oldala a mi seregeink kezében van.

Az általános csend úgy tűnik föl, mintha nagyobb események készülődnének benne és mintha alkalmas pillanatra várának megjelenésükkel. Ha az időjárás állandóbbra fordul, nagyobb dolgok fognak történni az északi harc-tereken.

A kárpáti harc-tereken máris nagyobb győzelmek híre szállong; úgy látszik, ezután nyugodtak lehetünk a felől, hogy derék csapataink az ellenséget távol fogják tartani határainktól, sőt talán Galiczia fölszabadulása is a közel jövőnek függőben levő kérdése és feladata lesz.

Ezalatt Hindenburg a német hősökkel elvégzi majd a másik feladatot Varsónál és a szövetséges seregek kitartó munkáját Isten segítségével siker koronázza.

A déli harc-teréről hivatalos híradás igen kevés érkezik, de azt már jelzik, hogy a harcok ott is megkezdődtek és hogy a szerb seregeknek nem lehet valami rózsás és reményteljes helyzetük, azt látjuk a következőkből: 1. Főhadiszállásuk Nisben van, közel a bolgár határhoz. 2. Sebesültjeikről és foglyaikról nem tudnak gondoskodni, Angliával tárgyalnak a foglyok elhelyezése iránt. 3. Bulgária bejelentette a bukaresti egyezmény ellen igényeit, tehát Szerbia macedón részeire igényt formál. 4. Már a görög kikötők sem fogadják el a szerbek részére érkező hadi szállítmányokat. Ezek sok reményre jogositó dolgok a déli harc-terén.

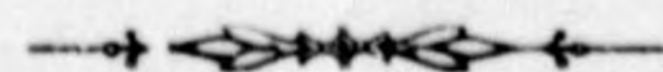
A nyugati harc-terén, Franciaországban és Belgiumban a nagy garral hirdetett támadások összeomlottak, sőt a francziákat érte sok vereség. Elszászban is visszafoglalták azt az egy falut a németek, amit a francziák elfoglaltak tőlük. A németek általában több helyen előhaladtak a francziák rovására a legújabb időben is, amikor az orosz harc-terén is nagy előmeneteleket tettek. Így ők mindakét harc-terén elő tudnak nyomulni, ami nagy hadi erejüket bizonyítja.

A török-orosz harc-teréről sok biztató, jó hír érkezik. A valódi török seregek még nincsenek is a Kaukázus vidékén, máris Batumig és Ardagánig győztesen nyomultak előre, úgy, hogy az oroszok maguk jelentik, hogy ennek nyomását ellensúlyozni nagyobb erőket küldtek oda s így a lengyelországi harc-terén megkönnyebbül a szövetséges német-osztrák magyar seregek helyzete.

Egyiptomban sem sok jó vár az angolokra, mert a rendes török csapatok már a szinai félszigetet elfoglalták, az arab segítő seregek pedig a szuezi csatorna ellen indultak s ott az Indiából szállított csapatok egy része a törökökhöz csatlakozott.

A tengeren kevés a mozgás, de az angolok időről-időre elveszítenek egy-két értékesebb hajót s újabban az amerikaiakkal keveredtek kellemetlen konfliktusba.

Általában úgy látszik, mintha a népek kezdenének jobb belátásra jutni és mintha a jövő nagy események terhét rejtené homályos ködfátyolában.

A drágaság kérdése.

Illetékes helyről vettük a következő nyilatkozatot:

A „Gömör-Kishont“ tek. Szerkesztőségének
Rimaszombat.

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

Becsés lapja folyó évi január 10-iki 2-ik száma „A drágaságról“ irván, többek között azt kérde: „miért hiányzik a hazafias közérzés a kereskedővilág egy részénél, a mely a köznyomoruság kiaknázásából akar embertársai rovására meggazdagodni?“

Azon nagy súly és köztisztület, a melylyel b. lapja bir egyfelől, de az igazság érzete másfelől serkent arra, hogy b. cikkére néhány észrevételt tegyek, kérve, sziveskedjék ennek helyet adni.

Hogy drágaság van, azt minden osztály sujton érzi. A drágaság minden háboru kísérője volt a multban is, az a jelenben is. Ha ma ez még fokozottabb, onnan ered, mert évek sora óta emelkedő árirányzat vagyis drágaság van. A háboru viselés létért való küzdelem és midőn éppen jelenben hazánk és a magyarság sorsfordulóján állunk, a mikor tehát a nemzet és társadalom egysége és összhangja elengedhetetlen, szerény nézetem szerint nem is helyes, de igazságtalan is a drágasáért való felelősséget egyes osztályok nyakába zudítani, sőt azt a retentenes vádat még csak említeni is, hogy a kereskedővilág egy részénél „hiányzik a hazafias közérzés.“ Ily súlyos váddal az egyes osztályok, saját érdekeik szempontja szerint, mindig előállanak, de ezzel most, mint bátor voltam említeni, nem lehet foglalkoznom, mert most nem lehet cél, hogy az osztályok egymásra uszittassanak.

Általán egyes osztályokat a közgazdasági általános jelenségekért nem szabad felelőssé tenni. A t. szerkesztőség előtt ismeretes, hogy hisz, b. lapja állandóan, sőt legutóbbi számában is több helyt foglalkozik a hadviselést kísérő jelenségekkel, így bizonyára teljesen tájékozott

arról, hogy a hitelforgalom és a rendes üzleti tevékenység megszűnt; a vasuti szállítás akadályozott, az áru behozatal ellenséges államokból egyáltalán lehetetlen, más államokból szerfelett korlátozott. Csak példaképpen említem fel: gabonaneműek, liszt stb. kivételét még a semleges államok is megtiltották s így már hiába van a vámmentesség, a melyet különben is későn adott meg a kormány, a mi nem a kereskedőosztály hibája. *Petroleumot* (galicziai forrásaink hiányzanak) szintén nem lehet behozni. Általán csak kevés áru az, a mi ma az országba behozható. Ennélfogva az áruk egész sorozata nem kapható.

Ismeretes ugyancsak a t. Szerkesztőség előtt, hogy az ipari termelés szerfelett nehéz, sőt olykor lehetetlen; embereink a harcztéren, gyártási üzemi anyagok nem szerezhetők be. Általán a kockázat szerfelett nagy.

Miért tennők felelősekké éppen a vidéki kereskedőosztályt, a mely kinlódik és vergődik s a mely nem tehet arról, ha áruit — ha egyáltalán képes beszerezni — magas áron kapja. Az a haszon, a mi a kereskedő megélhetéséhez szükséges, tessék meggyőződni, nem magasabb, mint békeidőben és emellett forgalma — egy-két szakma kivételével — lesüllyedt.

Vajjon tehet e a kereskedő arról, hogy a buza árát p. o. Gömörben 100 kgként 39.50 koronában állapították meg s így a nullás liszt ára 65 korona 29 fillér nagyban. Most a kereskedő ennyit fizet készpénzben magáért a lisztért, de fizeti a zsák díját, fizeti a szállítási költséget, viseli az áru kimérésével járó hiánylátot stb.

És sajnos, így vagyunk minden vonalon. Tehát: igazságtalan és méltánytalan a mai helyzetért a mi derék, igyekvő vidéki kereskedelmünket felelőssé tenni a drágasáért s őket a legrettenetesebb váddal, a hazafias érzés hiányával illetni, mikor közismeretű, hogy mint minden osztály, ugy a magyar vidéki kereskedő osztály példásan teljesíti, a mit nem érdeemtől, de kötelességeül tart, hazafias és társadalmi kötelességeit s a kereskedő osztály is lel-

kesen harcol, vérzik és szenved hazánkért, ugy mint a többi osztályok gyermekei.

Miskolcz, 1915. január 12.

Kiváló tisztelettel:

Dr. Sugár Ignác, kamarai titkár.

*

Szivesen helyet adtunk a fent közölt nyilatkozatnak, a mely egészen helyesen és okosan, az érem másik oldalát is megvilágítja. Fenn tartjuk azonban továbbra is azt a tapasztalatokon alapuló állításunkat, hogy bár tiszteletreméltó hazafiak vannak elegenden a kereskedői osztályban is; de egyesek visszaélnék a háboru okozta nyomoruságos helyzettel s abból a szokottnál jóval nagyobb perccentet akarnak kiaknázni. Igen kiáltó példa erre egyebek között az, hogy egyes szomszéd községekben egyes áruk általában jóval alacsonyabb áron kerülnek forgalomba, mint nálunk. Nem volna szabad a szomszéd községek élelmiszer- és közhasználati cikkek árai közt olyan kiáltó különbségeknek fennállani. Azt készséggel elismerjük, hogy a lisztárak fölemelésében nem a kereskedők, de a nagy malmok lehetnek a főbűnösök. Hanem az is igaz, hogy esetleg eldugni a készletet, a mi megvan, talán csak azért, hogy később még nagyobb haszonnal eladhassuk; ilyen háborus világban nem volna hazafias dolognak nevezhető.

Szerkesztőség.

Gabonaneműek és a liszt árának megállapítása.

A vármegyei „Hivatalos Lap“ f. hó 14-iki száma közli a következőket:

„A m. kir. kereskedelemügyi Miniszter ur folyó évi január hó 5-én 1913. szám alatt kelt rendeletével a gabonaneműek legmagasabb árát Gömör és Kishontvármegye területére a következőképpen állapította meg:

az mindig talál valami kitérő feleletet, de ha az ősz nagyanyát kérdezik, ez mindjárt elpityeredik és a gyermek bámulva néz reá.

— Miért sir nagymama?

— A vénségemet siratom fiam.

A játék tovább tart.

Este lesz, nehéz, ködös, nedves este.

A gyermekek elmondják az esti imát, aludni térnek; az anya és nagyanya ekkor juthat egy-két szóhoz. — Beszélgetnek, de az ember nem venné ki belőle, hogy szomorítani vagy vigasztalni akarnák-e egymást.

— Hol lehet most szegény Béla? — kérdi az asszony.

Nagymamának — a férj anyjának — nem kell több, sirásra veszi a dolgot:

— Nem tudom, de hogy jó helyen nincs, azt biztosan tudom, mert az éjjel nagy sárban jártam, ez nem jót jelent, ki tudja él-e még?

— Én meg ugy remélem, olyan előérzetem van, mintha még haza jönne.

— Adná a felséges ur Isten... de...

Nem szól többet; az asszony sem...

Lassan vaczkolódva mennek aludni s mig elalszanak mind a kettőnek vizes lesz a párnája.

Csend borul a kicsi szobára, csak a cizca dorombol egykedvűen a kályha mellett, meg a közeli erdőből hangzik be kísértetiesen a bagoly vontatott, monoton kiáltása:

— Huhu!... Hu... hu... hu!...

A rohamnál egy honvéd tizedes kapta az első halálos sebet; czimborái kivitték a tűzvonalból, letették, azután sietve tértek vissza a tűzbe; sok az ellenség nagyon... minden ép emberre szükség van.

Tehát beteljesedett...

Isten veled kicsi szoba, feleségem, édes anyám, piczi gyermekeim...

Felkőnyökölnék, hogy látnám hős bajtársaimat, de nem lehet... az ellen által küldött üzenet vastagon megmagyarázta, hogy: nem lehet...

A mellemen tátongó seb egyre ontja a vért s véremmel együtt hagy el erőm...

TÁRCZA.

A r... i polgárokhoz.

Satnya ivadék, odúdba bújva
Nem pirul arcod önmagad előtt,
Mint a „gyűldei itjak“ egykor
Hogy nem érted meg a hívó időt!
Nem adom rátok a Nessus ingét,
Nekem fáj; s nektek arcotok nem ég,
Hogy nincs bennetek honfi becsület
Keresztül szalmát tenni a közért.

Hisz oly csekélység, mit kér tőletek
Bölcsőhelyetek ez inségidőn
S süketek vagytok — Házaitokból
Lelki rothadás fojtó szaga jön...
Nem adom rátok a Nessus ingét,
Nekem fáj; s nektek arcotok nem ég,
Hogy nincs bennetek honfi becsület
Keresztül szalmát tenni a közért.

Polgárörségre hívnak, polgárok!
Az idegen megy, túrva gúnyt, időt
S a partáj s kinek keblén kenyere,
Örkődik fenn a vagyontok fölött.
Nem adom rátok a Nessus ingét,
Nekem fáj; s nektek arcotok nem ég,
Hogy nincs bennetek honfi becsület
Keresztül szalmát tenni a közért.

Legalább ha már tenni nem buzdul
Korcsult véretek a közös ügyért,
Tagadjátok le magyar voltotok,
A gyalázatból már úgy is sok ért.
Nem adom rátok a Nessus ingét,
Nekem fáj; s nektek arcotok nem ég,
Hogy nincs bennetek honfi becsület
Keresztül szalmát tenni a közért.

Mert majd e várost állítja oda
Szégyenfoltunknak a történelem:
Amig érette ezek vére hull,
Ez önmagáért tenni képtelen...
Nem adom rátok a Nessus ingét,
Nekem fáj; s nektek arcotok nem ég,
Hogy nincs bennetek honfi becsület
Keresztül szalmát tenni a közért.

De mit beszélek! Csak időt várnak
S a honért tenni előjönnek ők,
Ha alkotmányos joggyakorlaton
Áldomást isznak kortes büszke fők...
Nem adom rátok a Nessus ingét,
Nekem fáj; s nektek arcotok nem ég,
Hogy nincs bennetek honfi becsület
Keresztül szalmát tenni a közért.

Oh, mi gyönyör lessz akkor hallani
A vitéztettek nagy lánczolatát,
Szent hévre gyúlva, önvérével is,
Mint védi meg mind — bornál a hazát (!)
Nem adom rátok a Nessus ingét,
Nekem fáj; s nektek arcotok nem ég,
Hogy nincs bennetek honfi becsület
Keresztül szalmát tenni a közért.

De elég, elég! Ől e gyalázat.
S a fájdalomban elszorul szívem:
Gyöngye szavam a pusztába kiált
És panaszomat nem érti ki sem.
Nem adom rátok a Nessus ingét,
Nekem fáj; s nektek arcotok nem ég,
Hogy nincs bennetek honfi becsület
Keresztül szalmát tenni a közért.

Telek A. Sándor.

A honvéd halála.*)

Irta: SZÉCSI ISTVÁN.

Kicsi szoba, nagy boldogság, most kicsi szoba, nagy boldogtalanság.

A gyermek-zsivaj most is felveri a kicsi szobát, de a zsivaj néha elcsendesül s a levertség vesz erőt a kicsi szoba lakóin; kicsitől nagyig.

A gyermekek dévaj lármázása beleful a levertségbe, mikor valamelyik kilép a játékból és kérdi az anyját, vagy a velők lakó nagyanyját:

— Édes apa mikor jön haza?

Ha az anyjukat kérdezik, az még megjárja,

*) Mutatvány a szerző: „Szűz Máriás lobogók alatt“ című, sajtó alatt lévő munkájából. Már most megrendelhető a szerzőnél: Szécsi István néptanítónál, Korláti, up. Balogfala (Gömörvármegye). Ára: példányként 20 fillér.

Buza megállapított legmagasabb ára métermázsánként 39 korona 50 fillér.

Rozs megállapított legmagasabb ára métermázsánként 32 korona.

Árpa megállapított legmagasabb ára métermázsánként 27 korona.

Tengeri megállapított legmagasabb ára métermázsánként 23 korona.

A követelhető legmagasabb ár a 8682—914. M. E. számú rendelet 1. §-a értelmében buzánál 2 százaléknál nem több idegen keveréket tartalmazó hektoliterenként 76 kilogrammos súlyminőségű egészséges buzára, rozsnál 2 százaléknál nem több idegen keveréket tartalmazó hektoliterenként 70 kilogramm súlyminőségű egészséges rozsra, tengerinél pedig egészséges őrlőképes és emberi táplálkozásra alkalmas, de nem apró vagy gömbölyű szemű (cinquantin, putyi) tengerire vonatkozik.

A liszt árak mindenkor a fentemlített legmagasabb árak alapul vételével, a 8682—914. M. E. számú rendelet 1. §-ában meghatározott százalékos ártöbbletek hozzáadásával számítandók ki.

Jelen hirdetményben közzétett árak azonnal életbe lépnek.

Rimaszombat, 1915. január 9-ikén.

Kubinyi Géza, főispán.

Egy orosz író vallomásai.

Igen érdekes cikket írt a mult héten *Michailovszky* orosz író, a ki a „Ruszkije Szlovo” moszkvai orosz lapban hosszasan ír a háboru eddigi lefolyásáról. Érdekesen írja le az oroszok csalódásait és nagyon elismerőleg nyilatkozik a szö-

Lassan, de biztosan közelg a vég...

Te rendelted ezt így Uram, legyen meg a Te szent akaratod... Kötelességem teljesítése közben ért a halál, mely azonban csak testemet ölheti meg, halhatatlan lelkem felszáll Hozzád, hogy itéld meg azt...

Te fogsz örködni özvegyem, anyám és gyermekeim fölött. Te intézed sorsukat s ha lelki szemeimmel lenézek majd rájuk, akaratlanul is a Te kezéd intézkedését látom felettük...

Erőm fogy, szemeim homályosodnak...

Hozzád emelem szavam, magasságbeli Isten!

Óvjad, nagy hatalmas pártfogásoddal édes magyar hazánkat és benne mind azt, mi szívemnek, lelkemnek olyan kedves...

Add, hogy vérem hullása, ifju életemnek elmulása ne vesszen hiába, hanem virág fakadjon vérem nyomán, borostyan testem porából és ebből fonják meg azt a koszorút, mely Hungária homlokát díszíteni fogja s bizva szent fölségében, nyugodtan hajtom pihenésre fejemet... Tedd boldoggá az édes magyar hazát...

Hah! mi az?!

Hurrá! Hurrá! Hurrá!...

Rohamra megy az én népem!...

Már nincs erőm felemelkedni, hogy látnám őket, hős bajtársaimat...

Látásom homályosul, de hallani hallom már a dicsők kiáltását: Győztünk!... nem halok meg tehát hiába!...

Isten veletek bajtársak... örömmel halok meg, köszönet nektek, hogy megédesítettétek utolsó pillanataimat...

De mintha világosodna?!...

Most már tisztán látom a szűz Máriás lobogót, melynek egyik darabja itt van a kezemben, nem hagytam elvenni... az is meghalt, én is meghalok... de a zászló diadalmasan, magasan lobog...

Itt is fekszik egy hős magyar — de mintha ismerném!...

vetséges seregekről, kivált a magyar katonák hősiességéről.

Cikkéből egy nagyobb részletet itt közlünk a mi közönségünk okulására:

Nem árulok el titkot — írja Michailovszky — mikor itt megírom, hogy az orosz hadseregnek az előre elkészített tervek szerint a háboru megkezdésétől számított hatodik héten Budapest, Bécs és Berlin utcáin kellett volna táboroznia! Elmult a hat hét, sőt már hatodik hónapjában járunk a háborunak és szégyenszemre kell bevallanunk, hogy messzebb vagyunk a közép-európai szövetséges hatalmak fővárosaitól, mint voltunk a háboru kezdetén. Hadvezéreink tehetetlenségének, hadseregünk szervezetlenségének vagy talán különös sorscsapásnak tulajdonítsam-e, nem tudom, nem is keresem, csak megállapítom a szomorú valóságot, hogy nem az orosz hadsereg fenyegeti az ellenség fővárosait, hanem épp a közép-európai szövetséges hadak szorongatják birodalmunk egyik fővárosát, a lengyel székvárost: Varsót! Hogy mily komoly veszélyben van Varsó, azt hogy mindenki megértse, egy egészen áttetsző etnografiai képpel fogom megvilágítani.

Orosz-Lengyelországban az osztrák-magyar — német seregekre nézve kedvező az etnografiai helyzet, mert lakossága, a lengyelek, az évszázados elnyomatás miatt gyűlölik az orosz uralmat, s felszabadítóként üdvözlük ellenségeinket, a kiknek segítségével lerázni vélik az orosz igtát. Ezen a terepen, még ha nem is a világ legjobb hadseregeivel állanánk szemben, a priori vesztesek lennénk. A lengyelek árulása, két színű viselkedése csakugy fojtogat itt bennünket, mint a németek és osztrák-magyarok vasnál keményebb, áttörhetetlen gyűrűje. Már nap után megjelenik Varsó felett a gyűlöletes német Zeppelinek raja s hiába minden erőfeszítésünk, hadseregünk tehetetlenül kénytelen, bár lépésről-lépésre hátrálni s előrelátható, — csak idő kérdése még — hogy Varsó a németek kezére kerül! Ugyanakkor Galicziában is tehetetlenül állanak seregeink. Przemysl várát nem tudjuk meghódolásra kényszeríteni, pedig majd milliós hadsereg ezélna lenne ez! Krakónak még körülzárásáról sem lehet szó, sőt az

Seregek Istene! tehát bevégeztetett?! ez az én lelkem porhüvelyé! s én már csak lelki szemeimmel látom a győzelmet?!...

Éljen a király! éljen a haza!...

Hogy hajtják maguk előtt az elfogott ellenséget...

Mily isteni zene ez?!

Nem birom a káprázatot, fény és fény mindenütt... s az andalító zene...

Ah! angyalok kara vesz körül s nem is magam, hanem sokan, sokan vagyunk, mind elesett hősök...

De mintha emelkednénk... bizonyosan a magyarok Istenének trónja elé visznek...

Itt vagyunk...

Ott vannak a magyar szentek... Zrínyi, Rákóczi, Kossuth, a vértanúk sokasága; amott áll Erzsébet királyné... Istenem! hogy én ezt láthatom...

Most az Ur szól:

— Vitézek! kötelességeteket hiven teljesítettétek, ég lesz a béretek.

A magyarok nagyszonya felénk jön, fényből glóriát von homlokunk fölé... fényes, sugárkoszorút...

Milyen szép az ég belül!... mily jó, mily édes itt lenni...

Lelkem mégis oly üres, hiányzik valami... szomjat érzek, mit el nem olt a meny boldogság serlege; borongás ül lelkemen, melyet nem bír elűzni a szerafinok édes, bájos zenéje...

Lekiváncozik lelkem a kicsi szobába, kicsi családomhoz...

Istenem! mily könnyen repülök, már itt is vagyok...

— Édes anyám!... édes hitvesem, piczi bogaraim!... ébredjétek, itt vagyok köztetek...

Alszanak... hiába költögetem, nem ébrednek. Ah! égi fény s a fényből egy angyal bontakozik ki...

Ki vagy te, szép lény?

A Remény angyala?! Óh! légy segítségemre,

utolsó napokban itt oly erővel tört ránk az osztrák-magyar offenzíva, hogy annak súlyosabb következményeit csak hátrálással tudtuk elkerülni.

Magyarország ellen küldött hadseregünk sem talált enyhébb fogadtatásra. A Kárpátok lejtőit, szorosait, a nagy magyar Alföld bejáratát a világ összes népeinek bámulatára méltó hős katonák védik. Ezek a magyar hősök tudják, hogy őseik hamvait, családjuk tüzhelyét védik és emberfeletti erővel, a haditörténelemben ismeretlen bravuros fíradhatatlansággal, viharos temperamentumuk minden tüzével rontanak a határaik közé hatolt orosz seregekre. A puszták fiai ezekben a harcokban a puszták királyai lettek. Oroszlánok, tigrisek ezek a magyar katonák, a kik ellen — nem is csodálom — tehetetlenek a mi seregeink.

Ez a mai helyzet. Nézzük hát, mit várhatunk a jövőtől!

Az orosz front ma Orosz-Lengyelországban — a német és osztrák-magyar seregek nyomása alatt — a Bzura és a Rawka folyók keleti partján áll; Galicziában a német-osztrák-magyar seregek áttörhetetlen erővel tartják magukat. Przemysl és Krakó megdönthetetlen erővel áll. A németek Varsó ellen intézett első előnyomulásának most érezzük súlyos következményeit. Utjainkat elpusztították, amugyis ritka vasuti hálózatunkat tönkre tették. Ezek megjavítása hónapokat vesz igénybe. Vasutak nélkül nem tudjuk kihasználni nagy tömegeinket, kudarcot valottunk az ellenséges földek elárasztásának tervével, mozdulataink lomhák lettek, nincs meg a sikerhez nélkülözhetetlen fürgeség. Ezzel szemben a németek stratégiai vasutvonalai tökéletesen ki vannak építve, hihetetlen gyorsasággal mozgatnak milliós tömegeket, állandóan meglepetésektől kell tartanunk. Oldalukon *Hindenburg* zsenialitása, mind oly előnyök, hogy pesszimizmus nélkül mondhatni: Lengyelországban mi jót sem várhatunk.

Katonáink kiképzése.

— Nap-nap mellett látjuk kivonulni délceleg magatartással, kitűnő kondícióban katonáinkat,

hogy lelkem együtt lehessen enyéimmal, legálább az éjen át...

— Csak az álom szárnyán! így is jó... Köszönöm, hálásan köszönöm... de már ébrednek is...

Anyám! édes anyám!... hitvesem! drága párom!... édes piczi bogaraim!...

Nem hozhattam ajándékot, de ezt a glóriát, ezt a fényes sugárkoszorút elosztom közöttetek, pedig az égen kaptam... de nini! micsoda szép ajándékok potyognak ki belőle, ... édes anyám, ezt az Isten is magának szánta... szép, barna selyemkendő; ez meg neked való édes párom, fényesugárból szőtt ruháruvaló; most hull a gyermekeké: cukor, füge, narancs, baba, játékok; ebből a mennyei ajándékból minden, minden kitélik s a glória azért nem fogy... csak úgy tündöklök, mint azelőtt...

Janika, te ide jöjj az ölembe, a többi pedig itt játszon előttem, édes anyám is ideüljön előmbe, meg te is édes párom, hadd lássalak midnyájakat... úgy!... drága, édes, piczi családom...

A cukorból Janikának is adjatok; azt a csörgős bohóczot is adjatok a kezébe, úgy...

Édes, drága, piczi bogaraim!...

A hajnali harangszó busan hasítja a nyomasztó ködös levegőt; néha néha mintha haragudna is a bus időre, meg a ködre, mert ugyan csak mérgeesen kondul kettőt, hármat.

A kakasok egymás után köszöntik a ködös reggelt, némelyik tiszser is kukorikul, hátha egyszer nem vették figyelembe...

Janika felül az ágyban és oda szól sóhajtozó édes anyjának:

— Anyuka, anyuka, itt volt apuka.

Az anya nem szól; melle csak úgy rázkódik a keserves zokogástól.

Janika össze-vissza tapogatja a sötétben az egész ágyat, bizonyára a csörgős bohóczot keresi, mely az apuka glóriájából esett ki...

kik a gyakorlótéren a lövésben gyakorolják magukat s domboldalakon, dombtetőkön tanulják a földérítőt, előőrsi szolgálatokat stb. stb.

Érdekes a bécsi cs. és kir. katonai parancsnokságnak egy közleménye, melyben a katonaság pótkeretei legénységének harczszerű kiképzéséről közöl vázlatos adatokat.

Érdekes ez az ismertetés, mert kiterjeszkedik a katonaság és polgárság közötti szoros viszony szükségességére is s méltónak tartjuk az érdekes közlemény reprodukcióját:

„A mai nagyszerű napok, a páratlanul történelmi nevezetességű idők, amelyekben most élünk — ugymond — és a melyekben két nép, mint vasoszlopok, tántoríthatatlanul daczol az ellenségek egész világával, fényes bizonyosságai a katonai tevékenység kontinuitása szükségességének.

A katonák katonai kiképzése normális körülmények között úgy teoretikailag, mint gyakorlatilag az egyesek individualitásának figyelembevételével történik. A kiképzés 8 hétig tart, egyes külön fegyvernemeknél: a lovasságnál, tüzérségnél, utászoknál és egyéb műszaki csapatoknál, megfelelő hosszabb ideig. E kiképzés alapja a katonák alkalmazhatóságának szolgálatuk egész ideje alatt.

Ez idő szerint a kiképzés az összes fegyvernemek pótkereteinél jelentékenyen rövidebb és igen intenzíve történik. Ezt annál nyugodtabban lehet, mert a kiképző személyzet, úgy a tisztek, mint az altisztek, legnagyobb részben a háboru sebesültjeiből áll, akik áthatva a szükségesség tudatától, hogy a háboruban szerzett tapasztalataikat értékesíthessék, daczára annak, hogy üdülésre volna szükségük és gyakran még nem is gyógyultak meg teljesen, készséggel jelentkeztek és igen eredményes tevékenységet fejtenek ki.

A fősúlyt mostanában a katonák lövészetű kiképzésére, valamint a műszaki gyakorlatra helyezik és különösen a harczszerű lövészetű gyakorolják megfelelő terepviszonyokkal rendelkező lövőtéren, mert hiszen a fegyvernemek királynője a jól iskolázott gyalogság, mely a modern harczokban a hadsereg éltető ere. Most vizsgálják gyakorlati hasznát a mozgófénykép-felvétel segítségével vetített mozgó célpontoknak. Különös gondot fordítanak a lőszer kellő értékelésére, a harczászati kiképzésre, ellenben a formális gyakorlatozást a legszükségesebb minimumra redukálják.

Egy másik igen fontos része a kiképzésnek a menetelés tréningje, a katonáknak a harczszerű táborhelyek készítésére való begyakorlása, a tábori konyhák körül végzendő munkákban való kioktatása.

Igen nagy fontosságú a csapatok műszaki kiképzése a mostani világháboruban szerzett tapasztalatok alapján például a beásásban, a lövészárkok és fedezékek készítésében.

Mindezeknek tudása a katonáknak nemcsak szolgálati idejük alatt, hanem későbbi polgári életünkben is hasznára válik. Mindjobban domborodik ki a polgárság és katonaság közötti szoros, kölcsönös jóviszony.

Nagyot, tiszteletparancsolót lehet majd teremteni, ha a katonaság és a polgári elem, nem mint egykor egymás mellett, hanem mint mostanában: karöltve halad. Örök időkre egymáshoz fűzve a szív és egyetértés kötelékei által.

A katonai parancsnokság külön figyelmet szentel a tisztek kiképzésére és fáradhatatlanul buzgólkodik azon, hogy mindenképen terjessze a hazafias ifjúsági szervezeteket, hogy az ifjúságban a hazafias katonai szellemet táplálja és hogy minél nagyobb mértékben járuljon hozzá a katonaság és polgári elem mind szorosabb kapcsolatához. A mai mozgalmak idők bámulatos, impozáns egyetértésben találtak bennünket. Mi nem akarunk megállani itt, még jobban, még szorosabban akarunk örökre egybekapcsolódni erős, áttörhetetlen fallá, az uralkodó és a haza fényes védelmévé.

Megemlékezés.

Mult héten lapunk zárta után vettük a figyelmes megemlékezést az elhunyt nemes szivű gróf Serényi Bélánéről, kinek emlékét vármegegyénk széles köreiben kegyelettel őrzik. A megemlékezést az alábbiakban közöljük:

„Gróf Serényi Béláné, e gyöngéd, kedves lény ravatalánál zokogott a főuri világ és a gömöri társadalom minden rétege, a lehanyatló, de világot megrázó borzalmaival örökké emlékezetes 1914. év utolsó napjaiban. Igaz, hogy a szeretet és kegyelet által ott összehalmozott rengeteg virág nem a gyászról, nem az elmúlásról, de egy búbajos tavasznak minden illatával az ujjábredésről, az életről beszélt.

Ő, kinek szalonja mindig virágos liget volt, most már csak a koporsóján hervadó virágok kábitó illatában álmodik egy szebb, boldogabb jövőjéről nemzetének. Mert mindig nagy, fényes győzelmekről ábrándozott és honleányi önérzete nem türte, hogy reményét a kételynek csak egy szavával is illessük. Bár törekeny testén diadalt aratott a halál, de a győzelembe vetett erős hite itt él közöttünk, drága hagyományként mélyen lelkünkbe vésvé.

Igazi magyar nő volt szívvvel, lélekkel; a Nagy-Alföld síkján levő héki kastélyban nőtt fel, ott szivta magába a pusztát, mezőt, természet iránti szeretetét, melyet pesti villájába való költözése után is híven megőrzött. Később midőn házassága révén a putnoki gróf Serényi kastély urnője lett, ismét teljes szívvvel áldozhatott ama kedves szenvedélyének, hogy a dél-utánok egy részét mindig kocsikázással töltse, ilyenkor egyszersmind a kies Sajó-völgyében is gyönyörködött. A nyíló virágot valósággal imádta és sajátkezűleg rendezgette azt, csodás széppé varázsolta vele termeit.

Rajongó lelke mindig csak a szép és nemes után vágyott. A letűnt kornak minden legkisebb emlékét kegyelettel őrizte és gyűjtögette. Szobája valóságos muzeum, melynek minden egyes darabján, meglátszik, hogy milyen szeretettel és tulfinomult izléssel lett elhelyezve. Ő maga pedig légies alakjával, mint egy őrangyal járt közöttük. Őrangyala volt ő nemcsak kastélyának, de a társadalomnak is. Tapintatos, gyöngéd modorával elsimitott minden ellentétet, okos, kedves lényé és magas társadalmi állása az egyes osztályok között oly finom összekötő kapcsot képezett, melyet mindenki mély tiszteletben tartott.

Fényes szalonja találkozó helye volt nemcsak a főuri világnak, de az irodalom és művészet nagyjainak is és a társalgás fonalát tapintatosan mindig úgy vezette, hogy mindenki otthonosan érezte magát. Anélkül, hogy leszállt volna, mindenkit magához tudott emelni.

Páratlanul kedves, szellemes társalgó volt, ilyenkor kincseket érő mesés gyémántjainál is jobban ragyogtak okos szép szemei, melyet mamájától, a most porig sujtott, de még nemrég is szépségéről messzeföldön híres Kővér Kende Paldintól örökölt, ki feledhetetlen, egyetlen leánya hamvai fölé művészi emléket szándékozik állítani, mert a boldogult meghagyta, hogy virágok között a putnoki parkban óhajt pihenni.

Nemcsak a mélyen sujtott férj és anya lelkében, de az itteni társadalomban is egy pótolhatatlan nagy ür támadt kegyelmes asszonyunk elhunytával, ki minden tekintetben igazi példaképe volt a művelt, okos, magyar főuri nőknek.

Vilma.

Előfizetési felhívás.

A „Gömör-Kishont“ várm. közlöny befejezte **harmincötödik évfolyamát** s megkezdte pályafutásának **harminchatodik évét.**

Sem hangzatos frázisokra, sem öndicséretre nincs szükségünk, mert hiszen ez ugyis hiábavaló akkor, mikor csakis az olvasóközönség józan, komoly ítéletéről lehet szó.

A lap három és fél évtizedes multja mindennél beszédesebben igazolja azt, hogy a vármegegye széles köreiben igyekezett a közélet ez organuma komolyságával és mindig tárgyilagos irányával a megfelelő magaslatra emelkedni. Igyekezünk-hű képet adni az eseményekről s a köz- és társadalmi élet terén nyugodt hang, a szélsőségektől mindenkor óvakodó hangon bírálatot gyakorolni; nem egyszer egy-egy életrevaló s a gyakorlati megvalósításnál tényleg helyesnek bizonyult eszme felvetésével irányítóként a köz javára működni.

Régi jelszavunk a közérdeknek becsületes, önzetlen munkálása, s emellett ezután is híven kitartunk, mert egyedül ez az út bizonyult minden tekintetben helyesnek, ez vonzza körünkbe a munkatársak készséges gárdáját s lapunk barátainak és előfizetőinek számát csakis ez az irány gyarapíthatja!

Felhívjuk tehát lapunk barátait, hogy a m. év végén lejárt előfizetésüket idejében megújítani sziveskedjenek, nehogy aztán a lap expedíciójában zavarok forduljanak elő.

Azokat pedig, kik előfizetői kötelezettségeiknek nem tettek eleget, kérjük, hogy hátralékaikat legkésőbb **e hó végéig** sziveskedjenek beküldeni, mert ellenkező esetben a lap küldését beszüntetjük.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 10 korona
Fél évre . . . . . 5 korona

A „GÖMÖR-KISHONT“
szerkesztősége és kiadóhivatala.

Hirek és vegyesek.

Uj igazgatótanácsos. A rimaszombati egy. főgimnázium igazgatótanácsa új tagot nyert a mult hónapban, amennyiben a megüresedett helyre *Máriássy László* megyei árvaszéki elnököt választotta a rimaszombati református egyháztanács. A közügyek terén élénken működő férfit új állásában üdvözljük.

Miniszeri elismerés. A m. kir. földmívelési miniszter *Krausz János* vármegyénkbeli gazdasági tudósítónak sok évi buzgó működésének méltánylásául elismerő oklevelet adományozott.

Névnappmegváltás. *Abonyi Pál* névnappmegváltásul 10 koronát adományozott a Rimaszombat és vidéke jótékony nőegyletnek. A pénz kézhez vételét köszönettel nyugtázza *Eperjessy* pénztárnok.

Adományok a vörös-kereszt egyeletnek. A vörös kereszt egylethez legutóbb két adomány érkezett **névnappmegváltás** czimén és pedig: *Samarjay Jánosné* 20 kor.-át, *Abonyi Pál* 10 koronát adott e czimen a nemes czélra. — További adományok az egylet részére: *Molnár János* és neje (Világos pusztá) 20 kor., *Braun Zsigmond* cég (számlák után) 10 kor. és egyéb számlákból 206 K és 5 kor. Köszönettel nyugtázza a vezetőség az adományokat lapunk utján is.

Előléptetések. A debreczeni m. kir. állami méntelep katonai osztagának állományába tartozó a 132. gyalogdandárhoz beosztott *Rigó Balázs* hadnagy, ki az itteni méntelepnél tett szolgálatot s mint harcztéri sebesült is itt tartózkodott, főhadnaggyá lett előléptetve.

Juraskó Elek, *Juraskó Jakab* kir. műszaki főtanácsos fia — mult héten zászlóssá lépett elő s a harcztéren kapott sebesülése után, mint üdülő, Losoncra, ezredéhez utazott.

Liptay Béla hadnagy — a jolsvai siketnéma intézet igazgatójának fia — ki a harcztéren megsebesült, mult héten az ellenség előtt tanúsított vitéz és bátor magatartásáért főhadnaggyá lett előléptetve. A harcztéren szerzett sebesülése és betegsége után gyógyultan ismét a harcztérre ment a hős katonatiszt.

Hős huszárcapitány. A háborus eseményekről szóló arany könyv sok érdekes fejezetben fogja képét adni a mi tisztjeink és legénységünk fényes hősi cselekményeinek. Most is hirt hallunk egy megyénkbeli származású kiváló egyén hősi magatartásáról. Fáy Kálmán cs. és kir. 6. huszárezredbeli kapitányról, az első escadron parancsnokáról van szó, ki a megyében széles körökben ismert Fáy Manó és Hámos Gizella fia és Karintha Wolfsberg városában tesz szolgálatot békeidőben.

Hősi cselekménye egyik tekintélyes fővárosi lapban részletesen ismertette volt, mi csak röviden összefoglalva ismertetjük az észak Lengyelországban november 17-ikén véghezvitt kiváló fegyvertényt, melyért a német császár a vitéz huszárcapitányt karácsonyi kedves ajándékkul a II. oszt. vaskereszttel tüntette ki.

A harcztéren egy német zászlóalj és két német ágyut körülvettek az oroszok és ugyancsak kritikus helyzetbe került a zászlóalj, melynek kiszabadítására a németek nem rendelkeztek megfelelő erővel, s különösen megfelelő számú lovasság nem állott rendelkezésre. A szorongatott csapatok megmentésére a mieinktől kérték segítyt a németek, s a németekkel szomszédos lovassági hadosztályparancsnokságunk Fáy huszárcapitány parancsnoksága alatt két gyenge huszárszázadot küldött ki a feladat teljesítésére. Ez bár áldozatot kívánt, mert néhány huszár elesett, lovak elpusztultak és több sebesülés történt, mégis fényesen sikerült, mert a többszörös túlsúlyban levő kozákok attakját hatszor verték vissza vitéz huszáraink. A derék kapitány alól is kilótték a lovat s egy káplár adta át a magáét, maga a káplár gyalog harcizta végig az ütközetet s megszabadult. A német zászlóalj helyzete is természetesen kedvezőre fordult.

A kapitány huszárai egytől-egyig fel lettek terjesztve kitüntetésre.

Sebesült hősök. A ker. munkásbiztosító pénztár tisztviselője: *Csapó Gyula* gyalogezredbeli zászlós az északi harcztéren december 18—24 közötti napok valamelyikén heves ütközetben megsebesült s hír szerint orosz fogságba jutott.

A múlt napokban érkezett haza az északi harcztérről sebesülten *Beélik Elemér* első közös huszárezredbeli kadett — *Beélik Iván* alsóvályi földbirtokos fia — aki az ellenséggel szemben tanusított hősiességéért ezüst vitézségi éremmel és soron kívül zászlóssá való előléptetéssel lett kitüntetve a múlt hó utolsó napjaiban. Ez a jól megérdemelt kitüntetés, mintegy újévi ajándékkul érte az ifjú hőst, kinek kitüntetése széles körökben kelt örömet.

Neógrády Emil dr. tartalékos hadnagyot a napokban szállították sebesülten Budapestre az északi harcztérről.

Longauer Alajos nagyrőczei áll. elemi isk. tanító a harcztéren megsebesült és kórházba szállítottott.

Hősi halál. A rozsnyói ág. hitv. ev. egyház kántor hitoktatója: *Halmai Gyula* november 7-én 26 éves korában a déli harcztéren Valjevó mellett hősi halált halt. Az egyház f. hó 10-ikén a közbecsülésben állott hitoktató elvesztése feletti mély fájdalomnak megható gyászünnepevény adott kifejezést. Az ág. ev. templomban a gyászkarének után *Smid István* mondott imát, *Pásztor Mihály* főgimnáziumi tanár éneke után *Máczay Lajos* s. lelkész mondott mélyhatású beszédet, méltatva az elhunyt hőst érdemeit. Végül *Terray Gyula* főesperes mondott megható imát.

Elhunyt katona. A cs. és kir. 5. gyalogezred itteni zászlóaljánál szolgáló *Petz Rozsó* 26 éves káplár, ki Nagykároly melletti Kálmánd községi származású s bevonulása után súlyos hasi-hagymázban betegedett meg, f. hó 15-ikén a megyei kórházban, hová a helyőrségi kórházból szállították, meghalt. Egyetlen támasza volt szegény anyjának, ki mélyszégyen fájdalommal fogta be egyetlen fiának örökre lezáruló szeméit. F. hó 17-én temették bajtársai igaz részvéte mellett.

Orosz fogságban. *Balázs Lajos* felsőlvői főgimn. tanár, tartalékos hadnagy, városunk szülőtte, néhai *Balázs József* iparos polgártársunk fia, még az ősszel orosz fogságba került és eleintén a Volga tájára vitték, ujabban pedig Szibériába szállították és onnan irt Felsőlvőre családjának.

Halálozások. *Neógrády Lajos* nyugalmazott Coburg hercegi főszámvevő, folyó hó 5-én 89 éves korában elhunyt. A köztisztviselésben állott férfit a hercegi uradalomnál teljesített sok évi buzgó és hűségese szolgálata elismerésül a bolgár király a tisztí rend érdemjelével tüntette ki. Folyó hó 7-én Jolsván nagy részvét mellett temették el az elhunytat, kit gyermekei: Antal, Árpád, Jenő és Irén s rokonai gyászolnak.

Gallo Gyula várgedei tanítót mély gyász érte, amennyiben édes atyja: id. *Gallo Lajos*, 72 éves korában Várgedén, hosszas betegség után elhunyt. December 28-án temették nagy részvét mellett.

Valamikor jobb napokat látott városunkban a 70 éves *Teleszniczky Mária*, ki utóbb a szegények intézetének lett állandó lakója s most a Mező-utczában volt családi elhelyezésben. Folyó hó 14-én este a törődött, gyöngye nő kiment vizért a Rimára, megszédült, beleesett a vízbe s megfuladt. Rokonai f. hó 16-án temették el.

Esküdtszéki főtárgyalás. Február hó 1-ére van kitűzve a helybeli kir. törvényszéknél mint esküdtbírósnál a vizsgálati fogságban levő s gyilkosság büntetvével vádolt *Lőkös István* 57 éves felsővályi lakos ügye, ki múlt év augusztus 26-án régi haragosát: *Csolti Rudolfot*, egy puskalövessel megölte.

Dicséretreméltó cselekedet. A 10 éves kis *Vall Rozsika* felbuzdult a hallott sok hősi halál hírére és elhatározta, hogy ő is felajánlja csekély erőit a baza szolgálatára. A főkapitányi hivataltól engedélyt kért, hogy ő a harcztéren elesett hősök árváinak némi segítésére gyűjthesse, s csakhamar össze is szedett 40 koronát, mely összeget a rendőrkapitányi hivatalhoz beszovalgáltatta, s innen a „Hadsegélyző hivatal pénztárához” küldetett a pénz. Készségesen dicsérik meg a kis leányka nemes cselekedetét, az árván maradtak bizonyára hő fohászt küldenek az Egek Urához, hogy áldja meg minden áldásával az ilyen nemesszívű gyermeket s engedje, hogy a segítségre szorulóknak mindig buzgó és hűségese támogatójuk legyen.

Népfelkelők behívása. A m. kir. honvédelmi miniszter rendelete folytán a Magyar Szent Korona országai területén tartózkodó 1875., 1876., 1877., 1878., 1879., 1880., 1881. évből született és esetleg ennél fiatalabb A) osztályú (katonailag kiképzett) népfelkelésre kötelezett magyar állampolgárok, a kik a közös hadseregnél (haditengerésznél), a honvédségnél vagy a csendőrségnél szolgáltak és bármely okból még a nem tényleges viszonyban (polgári viszonyban) vannak (pld. mint létszámfeletti, betegek stb.) tényleges népfelkelői szolgálatra behivatnak. A hatóság dobszó útján felhívta a felsorolt s a város területén tartózkodó katonailag kiképzett népfelkelőket, az ajánlati lappal ellátottakat is, hogy illetőségi helyükre való tekintet nélkül a katonai ügyosztálynál jelentkezzenek. Félreértések kikerülése végett megjegyzi a rendelet, hogy bármely okból szabadságoltak, továbbá bármely fegyvernemből származó, tehát az összes, a lovaságnál szolgáltak is bevonulni tartoznak. — Ellenben nem kötelesek bevonulni a népfelkelési tényleges szolgálat alól bizonytalan időre felmentett népfelkelésre kötelezettek. Hasonlóan nem tartoznak a fent idézett honvédelmi miniszteri rendelet alapján bevonulni azon népfelkelésre kötelezettek, a kik vegyes, katonai vagy honvédfelülvizsgálat útján a hadsereg (haditengerésznél), honvédség vagy a csendőrség kötelékéből annak idején elbocsáttattak és ennél fogva a népfelkelés B) osztályába tartoznak.

Gondatlan szülők. Rimócán 1914. évi szeptember 19-én *Juricza János* az istállóba ment, *Juricza Jánosné* pedig a kertbe ment s ezalatt 3 éves *János* és 1 éves *Ilona* nevű gyermekeiket a lakásban felügyelet nélkül hagyták. A tüzhely parazsától az 1 éves kis leány ruhája meggyulladt s a kis gyermek olyan súlyos égési sebeket szenvedett, hogy még aznap meghalt. F. évi január hó 15-én volt ez ügyben a főtárgyalás a helybeli kir. törvényszéknél *Kolbay Sándor* elnöklésével s vádhatóság képviselőjének: dr. *Mészáros István* vezető kir. ügyésznek beszéde után a törvényszék gondatlanságból

okozott emberölés vétsége miatt *Juricza Jánost* és *Juricza Jánosné*t jogerősen 8—8 napi fogságra ítélte, azonban a novella értelmében a büntetés végrehajtását 3 évre felfüggesztette.

Szolgálati idő nyugdíjba beszámítása. A vármegyei tisztí orvosok kérelmet adtak be a törvényhatóságához, hogy kör, illetve községi orvosi szolgálatuk nyugdíjjogosultság szempontjából számíttassék be. A törvényhatóság a közgyűlésen helyt adott a kérelemnek és kimondotta, hogy mindazon vármegyei tisztí orvosoknak, akik kineveztetésük előtt közvetlenül községi (városi) vagy körorvosi állást töltöttek be, ezen állásban végleges minőségben, megszakítás nélkül eltöltött szolgálati idejüket a nyugdíjba beszámítandó, ha ez iránti kérvényüket vármegyei tisztí orvosok történt kineveztetésüktől, illetve a jelenleg alkalmazásban levő tisztí orvosok ezen határozat kézhezvételétől számított 30 nap alatt a vármegyei nyugdíjválasztmányhoz beadják és ha a közvetlenül kineveztetésük előtt viselt községi (városi) vagy körorvosi állásra történt megválasztásuk óta ezen minőségben eltöltött szolgálati idejüknek minden egyes évére tisztí orvosi kezdő fizetésüknek (2000 kor.) 3 százalékát nyugdíjárulék címén egyszerre vagy hat havi egyenlő részletben a vármegyei nyugdíjalapra befizetik.

Megégett gyermek. Gömör-rákoson f. hó 15-én elhalt *Szarvas András* 2 éves gyermeke égési sebek következtében. — Folyó hó 16-án délelőtt boncoltatta fel a gyermeket a nagyrőczei kir. járásbírósa.

Putnoki vásáráthelyezések. A kereskedelmi miniszter megengedte, hogy a putnoki vásárok ez évben kivételesen áthelyeztesenek. És pedig a január hó 25—26-ára eső országos kirakó és állatvásár január 18—19-ére, a márczius 25-ére eső hetivásár márczius 24-ére, az április hó 1-ére eső hónapos vásár április 8-ára, a május 13-ára eső hetivásár május 12-ére, a június 3-ára eső hónapos vásár június 2-ára, a szeptember 9-ére eső hetivásár szeptember 7-ére s a szeptember 23-ára eső hetivásár szeptember 22-ére.

Ruhatolvaj bűnhődése. Nagyrőczen 1914. július 14-én a *Beszeda János* lakásába az ablakon át bemászott *Broczko Lajos* rimaszombati származású lakatos segéd, s onnan egy nadrágot és egy mellényt ellopott. — Miután már két ízben büntetve volt lopás miatt s utolsó büntetése óta 10 év még nem telt el, természetesen súlyosabb beszámítás alá esett a bűncselekmény s a helybeli kir. törvényszék f. hó 15-én megtartott főtárgyaláson a lopás büntetéseért jogerősen egy hónapi és 4 napi fogságra ítélte a delikvenst. A büntetést a vizsgálati fogság által teljesen kitöltöttnek vették.

Klenóczi vásár. A kereskedelmi miniszter megengedte, hogy a f. év február 6-ára és április 24-ére eső klenóczi országos kirakó és állatvásár ez évben kivételesen február 8-án és illetve április 26-án tartassék meg.

Segélyakció. A hadbavonultak részére ujabban beérkezett: a süvetei körjegyzőtől 2 hósapka, 4 pár érmelegítő. *György Vilma* sziliczei tanítónőtől 3 hósapka.

A *Lukács Gézá*néhoz érkezett ágy- és fehérművekből ujabban ki lett osztva: A Rimaszombatban létesített *üdülő kórház* részére 50 darab ing; a pelsőczi *Blum* intézet katonai kiegészítő kórháza részére: 94 darab tollpárna, 50 ing, 25 ágylepedő, 50 zsebkendő, 5 lábravaló, 50 törülköző, 25 pár harisnya, borogató rongyok.

* * *

Mult számunkban újra felhívást intéztünk áldozatkész közönségünkhöz, kérve, hogy adakozzanak sebesült katonáink részére fehérműveket, az eredmény már is mutatkozik. Első sorban adakozott a jótékonyságáról mindnyájunk által jól ismert *Hámos Aladárné* szül. báró *Vay Mariska*, ki erre a célra 20 koronát küldött. Továbbá *Steinhausz Béláné* szül. *Trajtler Jolán* 6 uj ing, 6 uj nadrág. Hálás köszönetet mondunk:

*Lukács Gézá*né,
társelnök.

Kubinyi Géza,
főispán, elnök.

Kérünk ócska nadrágokat a sebesült katonáknak! Átveszi Szoyka Pál kereskedő, a koronás segélyző-bizottság pénztárosa!

Harczosok karácsonyi ünnepe. A következő érdekes levél jött hozzánk egy derék megyénkbeli harczustól:

„Karácsony estéje a harctéren.

Egy szépen feldisített karácsonyfa és néhány tiszt jelenlétében ének és egy alkalmi vers elmondása mellett a következő volt:

1. Ének: „Dicsőség menyben az Istennek.”

Dicsértessék az Úr Jézus Krisztus!

Kedves barátaim tihozzátok szólók,
Éjjeli ünnepen, a kik velem vagytok,
Igénytelen ajkaim elmondja sorsotok.
Ami ti nem tudtok, én mindent elmondok,
Csak egy röpke percze nézek szét a multba,
Mikor karácsonyfánk diszlett otthonunkba.
Azóta nagyot változott a világ,
Fegyverrel megrakott a mi karácsonyfánk.
Nagy Istentelenség történt a földtekén,
Leszállott az Isten büntetni idején.
Hadba vitte választott népét,
Hogy megvédje vérről szerzett tekintélyét
Megmutatta a rém sok orosznak,
Hogy gátat vet a magyar az orz áradatuk.
Igy lett a német az Isten ostora,
És a magyar honvéd az ostor csapója.
Gondolatok vissza a lefolyt napokra,
Hogy a mi oszlopunk áll mint őrvényben egy szikla.
Hadnagy úr Bergman mint atya örökösök,
Ezt egész oszlopban hálával hirdetik.
Kívánjuk néki, az ég áldja meg,
Ily jeles ünnepet számtalant érjen meg.
Kívánunk néki boldog, békés szebb fényt,
Nemzete közt ünnepelje az Úr eljövételét.
A nagy nap közeleg: az Úr eljövetele.

2. Szívünk bánattal és dicsénekekkel tele.

Ének: *Az Istennek szent anygala.*

S majd ha az Úr kegyelmével más karácsonyt érünk,
Emléktekbe zúgjon e jelen ünnepünk.
Ne feledjétek, hogy most miért szenvedünk,
Arany betűkkel írják meg küzdelmünk.
E nagy csatában mi is ünnepeünk,
És a kis Jézusnak dicséneket zengünk.

Ének: *Menyből az angyal lejött hozzátok.*

Nézzünk föl az égbe az Istent imádvá,
Kérjük ránk áldását s részt minden javakba.
Szeretett bajtársim! kívánom én nektek,
Vegyen védelmébe az Isten tit ket.
Csak még egy kéréssem volna tihozzátok,
Zengjünk szent éneket, ez végzsolozsmátok.

Ének: *Kegyes lelkek az Urat dicsérjétek.*

Szeretett királyunk ilyen aggkorára,
Isten ember előtt áll, mint Pátriárka.
Vezére lett az Úr seregének,
Imádd érte Istent, zengjen ének.

3. Ének: „Isten áld meg a magyart!”

4. Ének: „Fel fel vitézek a csatára!”

A vers szerzője: *Mentel*, tizedes.
Énekvezér volt: *K. Bód András*.

Körorvosi állás. A dr. *Borszéki Armin* feledi körorvos nyugdíjazása folytán megüresedett feledi egészségügyi kör körorvosi állására a járás főszolgabírája pályázatot hirdet. Pályázni lehet január hó 26-áig s a választás január 30-án Feleden lesz. A körhöz 15 község tartozik s a javadalmazás 1600 korona törzsfizetés a törvényszerű korpótlékkal, 450 korona lakbér és 600 korona utiátalány.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik szeretett és felejtethetlen édes anyánk elhunytá alkalmából bánatunkat enyhíteni igyekeztek s részvétnyilvánításukkal szóval vagy írásban felkerestek ez uton mondunk őszinte, hálás köszönetet.

*Dr. Kres Gyula és családja,
Kres Kornél és felesége.*

Elítelt tolvaj. Rozsnyón 1914. október 24-én *Rézműves János Gábris*, ki már két ízben volt lopásért büntetve, *Ország György* lakásán — miután meggyőződött róla, hogy senki sincs otthon — az ajtót felfeszítette s onnan eszímát, cipőt, kenyeret s több apróságot 23 korona értékben ellopott. A helybeli kir. törvényszék folyó hó 13-án tárgyalta az ügyet *Kolbay Sándor* elnöklésével s *Lehoczky Márton* kir. ügyész vádbeszéde után a visszaesésben levő tolvajt jogerősen két havi fogházra ítélték.

Adományok a Vöröskereszt céljaira. Ujabban a Vöröskereszt részére alábbi adományok érkeztek: *Szabó László* (Várgede) 80 kiló borsó. *Gaál Emilné* 6 üveg málnaszörp. *Gelb Salamonné* 2 meleg alsóing, 1 drb. alsóruha. *Lányi Aladár* erdőgondnok (Vereskő) 1 szarvas. *Ozv. Molnár Józsefné* 27 pár harisnya, 6 pár zsebkendő. *Ozv. dr. Szabó Samuné* 4 kiló bab, 2 és fél kiló zsir. *Baksay József* 100 zsebkendő.

Vármegyei orvosi alap. A vármegyei orvosi alap költségvetését az 1915. évre a közgyűlés 70050 korona szükségleti és 69650 korona kiadással, vagyis 400 korona maradvánnyal állapította meg.

Vasuti előmunkálati engedély. A m. kir. kereskedelemügyi Miniszter a m. kir. államvasutak Rimaszombat állomásától Tamási, Balog, Meleghegy, Bugyikfala, Gömörseleste, Ujvásár és Ratkószabadi községek érintésével Ratkó községig vezetendő keskeny nyomtávu önnálló üzemben tartandó helyiérdekű vasut vonalra az 1906. évi július hó 23-án 49080. szám alatt kelt rendelettel kiadott és a mult évi október hó 10-én kelt rendelettel meghosszabbított előmunkálati engedély érvényét további egy év tartamára 83402-1914. II. sz. rendeletével megújította.

Apollo színház. Mult vasárnap mozgalmas napja és estéje volt az Apollo mozgószínháznak, melynek tágas helyiségét különösen a délutáni előadások alkalmával, a katonaság zsufozásig megtölti. A bemutatott filmek igen érdekesek és tetszetősek voltak. E héten szerdán is változatos, vonzó műsorral kedveskedett a tulajdonos a katonai és polgári közönségnek. Ma vasárnap nagyérdékű előadás lesz, melynek programja sokat ígérő, s bizonyára megfelelő érdeklődést fog kelteni.

CSARNOK.

Epizódok a Bach-korszakból.

(Egy öreg ember régi emlékeiből.)

Irta: LETÜNT.

Fegyverletétel után, a császári fogdmegek közül elsőnek *Levartovszki*, hurbanista alezredes lépett két zászlóalj élén Gömör Kishontvármegye területére, és ott rögtön összefogdostatta mindazokat, a kik a magyar szabadság előmozdítása érdekében „*kompromittáltak magukat*.”

Az elfogottak közül elsőnek az apámat, id. Szentmiklóssy Antalt hallgatta ki előlegesen *Levartovszki*, mielőtt a kassai *Kriegsgericht*hez kísértette volna.

Az apám mindazokat az osztrák értelemben vett bűnöket, a miket a vármegye területén a szereplő értelmiség közül bárki is elkövetett, magára vállalta, hogy ezáltal honfitársait a büntetéstől megmentse.

Utána *Kriston Lajos* pelsőczyi várnagy következett, a kitől első sorban azt kérdezte *Levartovszki*, hogy ki rendelte őt a megelőző nyáron a pelsőczyvidéki nemzetőrökkel a Szoroskőhöz, a Gömörvármegye területére betörni szándékozott pár száz orosz visszaverése végett?

— *Fáy Gusztáv* másodalispán — válaszolja *Kriston*.

— *Sie lügen —* förmedt rá *Levartovszki*. *Ich lasse Euch erschiesen.*

— *Gut, aber ikk nikt fürkten —* vágta oda neki *Kriston*, rossz németséggel, merészen. Azzal benyult az oldalzsebébe és kivette onnan azt az írásba foglalt rendeletet, a mellyel őt a volt másodalispán a Szoroskőhöz rendelte.

Levartovszki átvette *Kristontól* a rendeletet, átolvastatta és lefordította azt magának, aztán apró darabokra tépte széjjel, *Kristont* pedig börtönébe visszakísértette, de nemsokára szabadlábra helyeztette.

Ezután csakhamar *Istók Imre* földbirtokost is elfogták, a ki *Sánkfalva* község mellett ötöd-magával orosz katonákra lövöldözött és közülök hármat agyonlőttek. *Istókot* valamelyik kedves honfitársa jelenthette fel az osztrák hatóságoknak, másként az eset ki sem tudódott volna. A kassai hadbírószág ezért a tetteért *Istókot* főbe lövette, a ki özvegycet és gyermekeket hagyott maga után.

A sok apróbb eseteket nem is említve, elfogták még *Czémárk* tornaljai vendéglőst *Czikó Ferenczcel* együtt, a kik *Moys abaujmegyei* földbirtokost és egy zsidó társát, az osztrák és orosz hadsereg élelmezési biztosait, a kiket *Pelsőczyról Miskolcz* felé kíséretükre biztak, utközben a teresztényei erdőben leszurkáltak, a náluk levő 180000 forintot osztrák bankjegyekben tőlük elvették s a magyar hatóság előtt azt állították, hogy az élelmezési biztosok tőlük megszöktek.

A dolog talán ki sem tudódott volna, de két égerszőgi ember látta a gyilkosságot, a kik véletlenül éppen akkor a teresztényei erdőben járkáltak. Ezek az emberek felismerték *Czémárkot*, az egyik gyilkost és a világosi fegyverletétel után feljelentették a gyilkossági esetet az osztrák hatóságoknak.

Ezért a csunya tettért — a mit ha kitudódik, a magyar igazságszolgáltatás sem hagyott volna megtorlás nélkül — *Czémárkot*, egy öreg félkegyelmű forma guerillával, (a ki *Rozsnyón* a városházán egy fogoly hurbanistát részeg fővel agyonlőtt) *Kassán* felakasztották: míg *Czikó Ferencz* nemzetőr főhadnagy a *Balogvölgyön*, *Czakó* község közelében a katonakiséret közül egy szekérről ügyesen leugrott s a jeges *Balog* folyót átgázolva, szerencsésen megszökött, és mindaddig az Alföldségen bujdokolt, míg évek multán az általános amnesztia napja bekövetkezett.

Mikor *Czémárkot* (a ki szintén nemzetőr tiszt volt) *Kassán*, az említett öreg guerillával együtt a vesztőhelyre vezették, az öreg guerillának — bár protestáns ember volt — egy kis feszületet adtak a kezébe. Az öreg mig a lépcsőkön lehaladt, az apám elbeszélése szerint, szüntelen a feszületet nézegette és azt a pipájából szívott füstgomolyokkal erősen füstölte.

Ez az öreg ember, a mint felakasztották, rögtön meghalt; míg *Czémárk*, mint óriási termetű és rendkívül vastagnyaku ember, mikor már a hóhér felakasztotta és az akasztófa alul eltávozott: a hóhér felé fordította a fejét és ferde, kinos, haldokló tekintettel nézett utána s az akasztófán még percek mulva is rugdalózkodott.

*

Az apámat a kassai hadbírószág felterjesztésére az osztrák katonai főhadparancsnokság halálra ítélte; olyan módon azonban, hogy a halálos ítélet előtte — a kassai hadbírószág ülés termében felolvastassék, őt pedig abban a hiedelemben tartásák, hogy az ítélet felolvasásától számítandó 24 óra mulva a vesztőhelyre fogják vinni és ott főbelövik. Azután csak ennek a 24 órának letelte után fogják felolvasni előtte a tulajdonképeni ítéletet, a mely kegyelemből 8 évi, béklyóban töltendő várfogságra szól, a mit *Józsefstadt*ban kellett volna neki kitölteni.

Mikor a katonai főhadbírószág ítélete *Kassára* érkezett, az ítéletnek halálbüntetésre szóló részét a befolyásosabb emberek, de főleg a *Kassán* tartózkodó mágnások közül sokan megtudták. Tudta ezt egyik igen kedves rokonunk, *Luzsinszky Minka* is, a ki midőn a halálos ítélet felolvasása után a kijáratnál az apámmal könyezve kezet szoritott, egy kis üvegcese legerősebb mérget (*Blauseierét*) csusztatott a kezébe, abból a czélből, hogy a vesztőhelyre való kiki-sértetése előtt inkább mérget által haljon meg, hogysem a hóhérjai kezébe kerüljön. Huszonnégy óra multán aztán felolvasták a tulajdonképeni ítéletet és így a végzet szegény apámat a mérreg használatának a kényszerűsége alól felmentette.

Várfogságra azonban még se hurczolták, mivel a hadbírószág elnöke, gróf *Zwick* ezredes az apámat egész kihallgatása alatt tanusított férfias magatartásáért igen nagyra becsülte és megkedvelte. Egy napon tehát törzsorvossal vizsgáltatta meg és orvosi bizonyítványt állíttatott ki általa arról, hogy mint mellbetegsége hajlandó, a *Józsefstadti* várfogságot veszély nélkül ki nem állaná. Ennek a bizonyítványnak az alapján aztán az apám továbbra is *Kassán* maradt, a hol börtönében a körülményekhez képest türethetően teltek a napjai.

Kassán sem kellett azonban már évekig vesztgelnie, mivel az *Albrecht* főherczeg körutazása alkalmával a hadbírószág őt is amnesztiaira ajánlotta, a mit meg is kapott. Így tehát harmadfélévi elzárás után hazabocsájtották.

Hazaérkezése után még csak egyetlen egyszer utazott *Kassára*, akkor is csak azért, hogy a „*Gólya*” híres költeményeért elzárta és fogságát kitöltött költőt, *Tompa Mihályt* *Kassáról* saját fogatán hazahozhassa.

Fogsága ideje alatt a börtönül szolgált szobák ajtói nem voltak becsukva. Az állmtoglyok tehát a hosszú folyosóra nyíló szobákban szabadon látogathatták egymást, mikor csak kedvük tartotta, ami nagy mértékben hozzájárult a börtönbüntetés könnyebb elviseléséhez.

Ezenkívül az apámat délutáni sétákra is

kibocsájtották, a hányszor csak erre kedve ke-rekedett. Egy oldalfegyvert viselő káplár kísérte. Ez a káplár abban a feltevésben, hogy egy államfogyoly helyzete katonai őr kíséréte mellett valami lealázó lehet, az apámat figyelemből mindig az utca másik oldaláról kísérte.

Ilyen kijáró napokon a kassai szocietás rokon és nem rokon része, főleg pedig a gr. Csáky, gr. Desseffy, br. Luzsénszky, gr. Forgách, Semsey stb. családok az apám iránti ragaszkodásuknak és nagybecsülésüknek versenyre adtak kifejezést, egyre másra kapta a meghívókat. Tavasz és nyárszakán gyakran rendeztek a kedvéért kerti mulatságokat, hogy a börtönben agyonunott szobai levegő után a szabadban üdülhessen és szórakozhasson. Ezek a kerti mulatságokon még a kísérő káplárnak is kijutott minden jóból: a fagyaltól a pezsgőig.

Özvegy Semsey Lajosné (a Szemere Miklós nővére s a nagy adakozó Semsey Andor édes anyja) különösen értett a kerti mulatságok fényes és pazar rendezéséhez.

En akkor Kassán hallgattam a jogot. Semseyné tehát, ez a nemes, jó lélek, az én csekélységemet is figyelmére méltatta és gyakran meghívott egy-egy ilyen összejövetelre, hogy néhány órát az apám társaságában tölthessek.

Sok, sok élvezetes és felejthetetlen órát töltöttem akkor az özvegy Semsey Lajosné parkjában, ahol akkor a társalgást az emigrációtól, külföldről érkezett titkos hírek közlése és megvitatása tette érdekessé, mint egykor a párisi híres szalonokban.

Kezdetben gróf Pietrowszki, finom műveltségű, nagytudású és igen kedves varsóvidéki lengyel földbirtokos volt az apám fogolytársa, aki mint ezredes a magyar felkelő seregnél szolgált.

Ezt a kedves jó embert egy sárosmegyei előkelő uri családból származó földbirtokosnő jelentette fel az osztrák hatóságnak, akinek a nevét — nehogy az egyébként hazafias érzelmű és tiszteletreméltó család többi tagját kellemetlenül érintse — nem árulom el.

Ez a kedves lengyel gróf egy körülbelül 1500 forint értékű briliáns gyűrűt ajánlott fel Irma nőtestvéremnek emlékül, mikor boldogult édes anyámmal az apám látogatására jöttem s a kassai közös börtönben összeismerkedtek.

Természetesen nőtestvérem nem fogadta el az értékes ajándékot.

Ezt a nagyértékű ékszert később a hadbírószék felfedezte és elkoboztatta az öreg gróftól; őt magát pedig körülményes kihallgatás után Oroszországba szállíttatta, ahonnan minden valószínűség szerint Szibériába deportálták szegény öreg urat, mert bár megígérte, hogy ha csak módját ejtheti, levelezni fog az apámmal, de elhurcoltatása után nem hallottunk többé felőle semmit sem. Az apám az elszállítás előtt való napon átengedte neki azt a kis üvegecske mérget esetleges használatra, amit elítéltetése alkalmával Luzsénszky Minka bárónőtől kapott. Talán hasznát is vette valahol a méregnek szegény feje, hogy a netán élete fogytáig tartó kín-szenvedésektől szabaduljon.

*

Ezután Bogdány Mózes, Máramarosvármegye volt kormánybiztosa, igen olvasott, okos, sőt bölcs gondolkodású, kiváló műveltségű ember lett az apám fogolytársa, míg a szomszéd szobákból Komáromy Gyuri, akit aztán várfogságra vittek, majd Réczkó és Mihálka máramarosmegyei volt főszolgabírák, Csaploneczay alispán, valamint Ujházy Lajos volt honvéd tisz, Gasner Józsi és Komoróczy Dani volt querilla tisztek látogatták leggyakrabban az apámat.

Valamelyik napon véletlenül épen a főutezán jártam, midőn ezt a három tisztet megvasalva, katonafedezet alatt, a főutezán végig a kaszárnyába kísérték, hogy ott őket közlegényeknek besorozzák és Galiciába kísérik.

A fiatal emberek, amint a főutezán kísérték őket, hangosan kiáltották: „éljen a magyar!” mire a kísérő katonák durván lökdösték és ütlegelték őket.

Az öreg gróf Szirmay Antal, valami 25—30 lépésnyirel mélyen megbotránkozva nézte ezt a jelenetet; aztán könnyező szemekkel az ég felé nézett és ökölbe szorított kézzel elkeseredésében megfenyegette az eget, ami a közelben

összecsoportosult tömeget mélyen meghatotta. Jó magamat is. Az öreg gróf Szirmaynak azt az elkeseredett, néma átkozódását soha se tudtam többé felejteni.

*

Volt az apámnak Gömörvármegyében Alsóbalogon egy Gyüre István nevű régi jobbágya, akinek egyszor csak az jutott eszébe, hogy meg kellene látogatni az ő régi földesurát a kassai fogházban. El is indult Kassa felé gyalogszerrel, ahová három nap múltán szerencsésen megérkezett.

Mint aféle együgyű parasztember, nem az után tudakozódott, hogy mi módon lehetne a Kassán elzárt államfogyokhoz bejutni, hanem akiket csak elől utól talált, mindenkitől azt kérdezte: „merre van az urak tömlőc-e?” A megkérdézettek megértvén nagy nehezen, hogy miről legyen szó, megmutatták neki a „Fekete sas” című egykori vendéglő régi épületét, a melyet forradalom után börtönné alakítottak át a Bach rendszer hatalmasai.

A jó Gyüre István, mint aki legtisztességsébb járatban van, minden habozás nélkül belépett a börtönépület kapuján és egyenesen a lépcsőház felé tartott. Ott azonban az őrt álló katona megállította.

— Mit akarsz hé? — mordult rá durván — nem szabad oda felmenni; vagy ha épen felmenni akarsz, hát mutasd az engedélyedet hozzá.

— Ne bolondozz ücsém! — veté oda neki Gyüre — Nem vagyok én se tolvaj, se lopó. Egy régi jó uram van itt nekem: Szentmiklóssy Antal ur, őt akarom meglátogatni — és újból felfelé indult a lépcsőzeten.

A katona azonban puskatussal lökdöste le a lépcsőről; dulakodás közben még a kalapja is leesett a szegény embernek.

Épen abban a pillanatban érkezett oda véletlenül Böser százados, a hadbírószék egyik auditora.

— Mit kíván jó ember? — kérdi a lelökösött embertől.

— Hát kérem alázatosan — panaszolja Gyüre — van nekem itt a börtönben egy reégi jó uram, Szentmiklóssy Antal ur, őt keevánám meglátogatni. Nem vagyok een se tolvaj, se lopó, de hát ez a goromba katona nem akar felbocsátani, hogy bomollyon meg!

— No hát jöjjön velem barátom — szolt neki Böser jó akarattal — s azzal megfogta a Gyüre kezét és úgy vezette fel őt a lépcsőkhöz. Mikor aztán a százados oltalma alatt az őrt mellett elhaladt, meg nem álhatta, hogy oda ne szóljon neki nagy büszkén:

— Most lökdöss maá no!

A látogatás aztán a Bogdány Mózes jelenlétében megtörtént, ami neki nagyon tetszett.

— Sok előkelő és kiváló ember látogatott meg, mióta velem el vagy zárva, Antal barátom, — vélte Bogdány — de hidd el nekem, hogy ez volt a legszebb látogatás valamennyi között. Egy volt jobbágy látogatása, három napi járóföldről! Ehhez nem kell egyéb kommentár.

*

Ugyancsak evvel a Gyürével történt az az eset is, hogy mikor egy időben Bodon Ábrahám tiszti főügyésznél panaszos ügyben járt, valami ajándékfelével is kívánt a főügyésznek kedveskedni. A főügyész, aki igen humánus, becsületes, jámbor ember volt, ezzel a félig-meddig dorgáló figyelmeztetéssel utasította vissza az ajándékot:

— Jó ember, ha igaza van kendnek, a nélkül is meg fogja nyerni az igazságot; ha pedig nem volna igazsága, akkor ezer aranyért se szolgáltatnék kendnek igazságot, — értette?

— Értettem kérem alázatosan, de hát egész életemben azt hallottuk, hogy „vess a kutyának, nem harap meg.”

*

A Bach-korszak kezdetével, a vármegyei hatóságoknak újból való szervezése alkalmával, Szilárdy (azelőtt Mumhardt) Jánost nevezte ki az osztrák mindenhatóság Gömör és Kishontvármegye főnökéül; de miután a sok jellemetlen, elaljasodott lelkületű egzisztenciák által feladogatott megyebelit nemeslelkűleg nagyon is a védelmébe vette: nem sokára felmentették állásától és helyébe Koreska József szakolczai tót embert nevezték ki főnöknek.

Egy kis komikus eseményt azonban nem hagyhatok említés nélkül ebből az alkalomból, a mely Szilárdy János és egyik alantasabb alkalmazottja között történt, egy ügyes fürmindertrétás beavatkozása mellett.

Szilárdy János főnök korában ugyanis M—ky István jó ismerősét, elszegényedett földbirtokost, egyébként meglehetősen gyenge képességű embert vett maga mellé részvétekből, valami segédhivatali állásba, a ki egyszersmind fogalmazással is foglalkozott.

Egy alkalommal katona sorozási ügyben kellett jóváhagyás végett hivatalos felterjesztést készíteni a sorozó bizottságok számára, melyben a gyámoltatást igénylő családfő meghatározásáról esett szó. Ezt a felterjesztést pedig M—ky Istvánnak kellett megfogalmaznia. Meg is fogalmazta már a felterjesztésnek körülbelül a felét, a maga módja szerint, a még hátralevő rész fogalmazását azonban abba kellett hagynia, mivel valami magánügyben kiszólitották.

Azalatt pedig, míg odajárt, Kishonthy Gyula, igen ügyes fiatalember, aki arról volt nevezetes, hogy mindenkinek az írását jól tudta utánozni, a félbenhagyott fogalmazványt a M—ky István utánzott írásával, ilyenformán folytatta: „Családfők azok, akiknek bár feleségeik vannak, de agglégények és gyermektelenek.” És ezenkívül még vagy két ilyen hóbortos definícióval toldotta meg és fejezte be az előterjesztést. Aztán keltezte és a M—ky István jól utánzott aláírásával ellátta.

Midőn M—ky visszaérkezett a városból, megütöközve nézett a fogalmazványra.

— Nini — monologizált magában — én úgy emlékezem, hogy még csak félig irtam meg ezt az előterjesztést, pedig hát úgy látom, hogy készen van az egész. Annál jobb, viszem mindjárt a főnökhöz.

Örömeben, hogy már a munka készen van, nem is olvasta át többé az írást, hanem vitte be sietve Szilárdyhoz.

Szilárdy néhány percz múltán hivatja M—ky Istvánt és átadja neki a fogalmazványt:

— Olvassa csak barátom uram, én ezt az előterjesztést nem értem.

M—ky pedig csak olvassa és olvassa:

— Bizony nagyságos barátom uram én sem értem — hebegte hűledezve.

Mikor Kishonthy ezt a tréfát kieszelte és elkövette, eszeágában sem volt, hogy M—ky az írást olvasatlanul a főnökhöz fogja vinni, mivel ő csak M—kyt akarta megtréfálni; de hát így végződött a tréfa, épen az lett a dolog komikuma. (Folytatása köv.)

Kiadó üzlethelyiség.

Klenócson a Főtéren egy 60 év óta fennálló **üzlethelyiség szép lakással** folyó 1915. évi május hó elsejétől **bérbe kiadó**, esetleg örök áron eladó. — Tudakozódni lehet a tulajdonosnál Debreczenben, Csapó-utca 28. szám alatt levélileg is.

KRÉMER IGNÁCZ.

A „Berlini Viktória“

életbiztosítási kötvényei

háború esetén

minden pótdíj és minden bejelentés nélkül
teljes összegükben érvényesek.

Fizetések a biztosítási nyugtáért valamint faárúért csakis nálam az irodában vagy posta útján teljesítendőek s azok ott lesznek elismerve, miután senki sincs felhatalmazva ezeknek átvételére.

Tisztelettel

KOHN ALBERT,

1-3

fakereskedő, a „Berlini Viktória“ vezérigényke Rimaszombat.

Tanulóul

Egy 13-14 éves fiú — ki magyarul helyesen írni és kifogástalanul olvasni tud, **nyomdász-tanulóul**; továbbá egy másik 13-14 éves fiú — ki írni és olvasni tud, **könyvkötő-tanulóul** felfogadtatik **idősb Rábely Miklós Fia** rimaszombati könyvnyomdájába.

Hirdetéseket

e lap részére elfogad

a kiadóhivatal

Tompa-utca 10. és

Ifj. RÁBELY MIKLÓS

könyv- és papirkereskedő

Deák Ferencz-u. 20. sz.

Használt ujságpapíros

(esomagoláshoz) kereskedők, mészárosok, hentesek részére jutányos áron kapható e lap kiadóhivatalában.

RÁBELY MIKLÓS FIA

KÖNYVNYOMDÁJA ÉS KÖNYVKÖTÉSZE
RIMASZOMBAT, ERZSÉBET-TÉR 9.

Telefon szám:

52.

Telefon szám:

52.

Ajánlom a legújabb rendszerű gépekkel felszerelt, modern berendezésű **könyvnyomdám és könyvkötészetemet.**

minden e szakba vágó munkák pontos, gyors és izlésteljes kivitelére.

Iskoláknak: oklevelek, értesítők, bizonyítványok stb. **Ügyvédeknek:** intézőlevelek, kérvények és keresetek, meghatalmazások, díjjegyzékek, kötvények, szerződések, óvások, levélpapírok, levélborítékok. — **Pénzintézeteknek:** alapszabályok, értékpapírok, részvények és szelvények, betéti könyvecskék, üzleti könyvek, mérleg-számlák stb. — **Kereskedőknek és Iparvállalatoknak:** körlevelek, árjegyzékek, számlák, üzleti könyvek, czimkék és rágcedulák, intézőlevelek, levélpapírok és borítékok czégnomással, czimkártyák, üzleti jelentések, levelezőlapok stb. — **Továbbá:** falragaszok, hirdetmények, műsorok, étlapok, eljegyzési és esketési értesítők, meghívók, tánczrendek, gyászjelentések, névjegyek stb.

A „GÖMÖR-KISHONT“ kiadóhivatala.

Izléses munka.

Jutányos árak.

Könyvkötészetem: — a legújabb gépekkel és segédeszközökkel felszerelve — mindenféle könyvkötői és diszmunkák kifogástalan elkészítését gyorsan és méltányos árak mellett felvállal. Gyász-szallagok föliratai gyorsan és izléseesen eszközöltetnek.

Izléses munka.

Jutányos árak.